

מ"ת 44088/12/13 - ד פ נגד מדינת ישראל - פמת"א

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

מ"ת 44088-12-13 מדינת ישראל נ' פ
תיק חיצוני:

בפני כב' השופטת דניאלה שריזלי
המבקש ד פ
ע"י ב"כ עו"ד צדוק חוגי
נגד
המשיבה מדינת ישראל - פמת"א (מיסוי וכלכלה) ע"י ב"כ עו"ד שירי פרל

ה ח ל ט ה

בעניין "חומר חקירה" לפי סעיף 74(ב)

לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982

הבקשה ועובדות הרקע

ד פ, המואשם בבית משפט זה בביצוע עבירות מין כלפי מתלוננת, בת משפחה (להלן: **המתלוננת**), מבקש באמצעות בא כוחו להתיר לו לעיין בחומר חקירה (להלן: **הבקשה**). ד פ יכולה בהחלטה זו: **המבקש**). הבקשה מעוגנת בסעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן **החסד"פ**).

בבקשה שני ראשים: בראש האחד, מבוקש העיין בכל חומר הראיות בתיק החקירה המתנהל כנגד אבי המתלוננת, ט מ, תיק פיקוח בגין בניה ללא היתר. בראש האחר, מבוקש להעמיד לרשותו את חומר החקירה המתנהל כנגד **המבקש** וחשוד נוסף אחד או יותר. חומר זה, נטען, כבר הסכימה הפרקליטות (המשיבה בבקשה זו) בעבר להעמיד לרשותו, אולם, חזרה בה לאחר הדיון הקודם (שהתקיים בתאריך 17.9.14 - ד' ש').

לא בכדי הזכיר ב"כ המבקש את הדיון הקודם. מדובר בהליך זהה שהתקיים בפניי, וגם הוא נשא את הכותרת "עיין בחומר חקירה". אותו דיון התייחס לארבעה נושאים, ובין השאר, עתר אז ב"כ המבקש לעיין במסמכים ו/או בתיקים רפואיים ו/או פסיכולוגיים הקשורים בעדי תביעה, וכן, בקלטת שעל קיומה למד, הסביר, מתוך "חומר חקירה" שהעמידה הפרקליטות לעיונו. ב"כ המבקש טען בדיון האמור, כי לבקשתו העמידה הפרקליטות לעיונו מספר הודעות, מושחרות בחלקן, מתוך תיק חקירה המתנהל בימים אלה ביחידה הארצית לחקירות הונאה (יאח"ה) כנגד הנאשם ואחרים, ומהן עלה קיומה של שיחה מוקלטת, אשר קשורה עניינית לתיק הפלילי הנוכחי. ב"כ המשיבה טענה במהלך הדיון, כי החקירה ביאח"ה

מתנהלת כנגד שני דיינים המכהנים בבית הדין הרבני, וכי לפנים משורת הדין היא העמידה לעיון הסגור מספר הודעות מתוך אותו תיק, וכי לא ידוע לה כי בתיק החקירה המתנהל קיימת קלטת.

יצוין, כי הבקשות לקבלת חומר חקירה מוגשות ע"י ב"כ המבקש בעיצומה של התקופה שבה מתנהלת פרשת התביעה, בעוד המתלוננת ניצבת על דוכן העדים.

להשלמת התמונה, ובטרם אעבור לדון בבקשה הנוספת והמחודשת לעיון בחומר חקירה, אבהיר, כי בהחלטתי מ-17.9.14 דחיתי את בקשת המבקש לקבל קלטת עלומה שדבר קיומה לא ידוע לפרקליטות, מה גם שאת עצם קיומה של השיחה הנטענת, שהיא ספקולטיבית, ניתן לברר באמצעות עדי התביעה שעה שייחקרו במשפטו של המבקש בעצם הימים האלה. הדגשתי בהחלטתי האמורה, כי זכות העיון הפלילית לפי סעיף 74 קמה לנאשם רק לאחר ש"הוגש נגדו **כתב אישום בפשע או בעוון**". משכך, ברי כי לא יכולה לבוא טרוניה כנגד הפרקליטות שניאותה להעמיד לרשות המשיב, לפנים משורת הדין, הודעות מתוך תיק המצוי בחקירה, אפילו היו ההודעות מושחרות בחלקן.

ב"כ המבקש חזר בו באותו דיון מדרישותיו האחרות ככל שנגעו בחומר רפואי ו/או פסיכולוגי של עדי תביעה, בהבנה שייאלץ לצעוד במסלול של סעיף 108 לחסד"פ.

חומר החקירה המבוקש

אני חוזרת לדיון בבקשה החדשה. זו כוללת, כאמור, שני ראשים. בכל הנוגע להודעות ולמסמכים מתוך תיק החקירה המתנהל עתה ביאח"ה, שב וטען ב"כ המבקש, כי עומדת למבקש זכות העיון, בעיקר משום שהפרקליטה כבר ניאותה להעביר הודעות לעיונו (כשהן מושחרות), וחזרה בה מהסכמתה נוכח החלטת בית המשפט מ-17.9.14. לגישתו, בטרם דחה את הבקשה ראוי היה שיעיין בית המשפט בחומר החקירה בתיק המתנהל ויביע עמדתו האם קיים חומר שעשוי לסייע למבקש בהגנתו מפני האישום התלוי ועומד כנגדו. העיון בתיק חריגות הבניה נחוץ, לטענת ב"כ המבקש, כדי להוכיח שהסטודיו הנזכר בעדות המתלוננת (ואשר בגינו נפתח תיק פיקוח בניה כנגד אבי המתלוננת) נבנה לאחר שאירעו האירועים נשוא כתב האישום, ולהפריך בכך את גרסת המתלוננת, לפיה, בעת שביצע בה הנאשם (המבקש) את מעשיו, אחותה עבדה בסטודיו.

ב"כ המשיבה מתנגדת לבקשה לקבלת חומר חקירה מתוך תיק חדש שמתנהל ביאח"ה, שהוגשה, לגשתה, "בדלת האחורית", שכן, החלטת ביהמ"ש הקודמת מפורטת ומנומקת. אם משיג המבקש על החלטת ביהמ"ש המחוזי, טענה ב"כ המשיבה, עליו לפנות בדרך של ערר לביהמ"ש העליון.

בכל הנוגע לתיק פיקוח הבניה הנטען, סברה ב"כ המשיבה כי אין מדובר בחומר חקירה במשמע, מה גם, שהתיק הנזכר איננו מצוי תחת ידה, וכל נושא חריגות הבניה ביחס ל"סטודיו", אם קיים תיק כזה, צריך להתברר שוב במסלול של סעיף 108 לחסד"פ.

למרות שלהכרתי ההלכה הפסוקה בעניין "חומר חקירה" ידועה, שגורה ומוכרת, נראה שקיים צורך לחזור ולשנן מושכלות יסוד ועקרונות בסיסיים, ולמנוע בעד הצדדים למשפט מלעוות אמירות פסיקתיות כך שיתאימו לנסיבות הקונקרטיות ולצרכיו של תיק ספציפי.

סעיף 74 מתווה את עיקרי זכות העיון בחומר החקירה, וקובע, כי מי שנאשם בפשע או בעוון, רשאים הוא וסניגורו, **לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה שבידי התובע, וכן, ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום, ולהעתיקו.** סעיף קטן (ב) קובע, כי נאשם רשאי לבקש, מבית המשפט שאליו הוגש כתב האישום, להורות לתובע להתיר לו לעיין בחומר שהוא, לטענתו, חומר חקירה שלא הועמד לעיונו.

המחוקק העמיד אפוא לרשות נאשם במשפט הפלילי את זכות העיון ב"חומר חקירה" בתורת כלי הגנה חיוני שבלעדיו לא ניתן להבטיח את יכולתו של הנאשם להגיע אל הראיות והמידע שעשויים להועיל להגנתו; ללא זכות העיון, לא ניתן להבטיח את קיומו של משפט הוגן לנאשם [בש"פ 1355/98 **בן ארי נ' מדינת ישראל**, פ"ד נג(2), 1]. מאידך גיסא, ברור שזכות העיון לפי סעיף 74 איננה משתרעת על חומר שאינו בא בגדרו של "חומר חקירה". חלק הארי של הבקשות המוגשות לפי סעיף 74 עוסקות בשאלת מיונו של "החומר" המבוקש לעיון, האם הוא בא בגדרו של "חומר חקירה", אם לאו.

קודם שאבהיר את ההלכות הנוגעות לסיווגו של "חומר חקירה", ראוי להדגיש: סעיף 74 לחסד"פ מסדיר את זכות העיון של נאשם בהליך הפלילי המתנהל נגדו. סעיף 74, על פי ניסוחו הדווקני, אינו מקנה זכות עיון למי שטרם הוגש נגדו כתב אישום. מהאמור בסעיף 74 למדים, כי כל עוד לא הוגש נגד החשוד כתב אישום, אין עומדת לו זכות עיון בחומר חקירה מכוח הסעיף [בג"ץ 93/06 **ד.נ. כל גדר נ' שר התעשייה, המסחר והתעסוקה** (2.8.11); בג"ץ 47/91 **ניימן נ' פרקליטות המדינה**, פ"ד מה(2), 872 (1991); עע"ם 1786/12 **ג'ולאני ואח' נ' מדינת ישראל ואח'** (20.11.13)].

בנסיבות אלה, אין ולא יכולה להיות למבקש טרוניה כנגד הפרקליטות על שסירבה למסור לעיונו חומר מתוך התיק שנחקר עתה ביאח"ה, או, אם הסכימה למסור חומר שחלקו מושחר. מאחר שהדברים הוכרעו על ידי בהחלטתי האמורה מיום 17.9.14, הדרך הראויה להשיג עליהם היא בפנייה בערר לבית המשפט העליון.

דבר נוסף, והוא משליך על המשך הדיון ב"חומר החקירה": הבקשה לקבלת חומר חקירה בתיק המצוי בעיצומה של חקירה נוסחה באורח כולל וגורף. לא נאמר ולא צוין מה העובדה שמבקש המבקש כי תימצא באותו חומר ואשר עשויה לסייע לו בהגנתו מפני האישום בעבירות המין. על כך תמיהתי, כיצד מצפה וטוען ב"כ המבקש כי אמור היה בית המשפט, קודם שדחה את הבקשה, לעיין בתיק החקירה. מה בדיוק אמור בית המשפט לחפש בו?

אמירה אחרונה זו מקדמת אותי לסוגית מיונו וסיווגו של חומר מבוקש לעיון כ"חומר חקירה".

הררי פסיקה נוגעים למונח "חומר חקירה", ובהם נאמר, כי הוא אינו ניתן להגדרה פשוטה שתחומיה ברורים ומוגדרים, אלא שניתן לתת בו "סימני ואיפיונים" ואלה אמורים לסייע בשייך חומר מסוים ל"חומר חקירה". בין אלה - מידת הרלוונטיות של החומר המבוקש לאישום הפלילי, וכן, היותו חומר שנאסף על-ידי הגוף החוקר במהלך החקירה והועבר לתביעה הכללית, אפילו אם הרלוונטיות שלו לאישום היא עקיפה בלבד. כך, הורונו פוסקים גם, כי כל חומר שקשור באופן ישיר או עקיף לאישום ונוגע ליריעה הנפרשת במהלכו, הינו "חומר חקירה", בין שהוא תומך בגרסת התביעה, בין שהוא עומד, לכאורה, בסתירה לה, ובין שהוא ניטראלי לגבי השאלות השנויות במחלוקת [בש"פ 9322/99 **מסארוה נ' מדינת ישראל**, פ"ד נד(1) 376; בג"צ 1885/91 **צוברי נ' פרקליטות מחוז תל-אביב**, פ"ד מה(3) 630, בעמ' 634-633]. מכאן, מובן גם, שאין לפרש את הביטוי "חומר חקירה" באורח מילולי ודווקני, אלא יש לנקוט לגביו בפרשנות מרחיבה [ע"פ 1152/91 **סיקסיק ואח' נ' מדינת ישראל**, פ"ד מו(5), 8, בעמ' 19; בש"פ 540/01 **פלוני נ' מדינת ישראל**, ()].

עם זאת, ולא פחות בחשיבותו, הקביעה מהו "חומר חקירה" צריכה להיות מודרכת "**על ידי כללי השכל הישר ועל ידי המגמה לאפשר לסניגוריה הזדמנות הוגנת להכין את הגנתה...**" [בג"צ 233/85 **אל הוזייל נ' משטרת ישראל**, פ"ד לט(4), 124, בעמ' 129 ו-132]; לא כל ספקולציה מרחיקת לכת של הסנגור עשויה לשמש תשתית מספקת להגדרתו של חומר כ"חומר חקירה", ואין די בתקווה בלבד כי בידי התביעה נמצא חומר שעשוי להועיל לסניגוריה, כדי להכניס את החומר בגדר "חומר חקירה": "**אין גם להפליג למרחקים ולכלול במונח של 'חומר חקירה' ראיות שהרלוונטיות שלהן לתביעה הפלילית הנדונה היא רחוקה ושולית...**" [ראו: הפסיקה דלעיל, וכן, דברי כב' השופט א' ריבלין, בבש"פ 2632/00 **פלוני נ' מדינת ישראל**, תקדין עליון 2000(2), 1287].

הבקשה לעיין בתיק פיקוח בניה שפתחה הרשות המקומית כנגד אבי המתלוננת, מתוך מטרה לתארך את מועד בניית הסטודיו הנזכר בגרסת המתלוננת, ולהפריך את גרסתה באשר לשהותה של אחותה בסטודיו, מעוררת שאלה בדבר המסגרת הנורמטיבית המתאימה. על פי המבחנים והאפיונים שפירטתי, זו איננה במובהק בקשה לפי סעיף 74 [ראו: דברי כב' השופט הנדל בעע"מ 1786/12 בעניין **ג'ולאני ואח'**]. התיק האמור אינו מצוי ברשות הפרקליטות. על פני הדברים, אין בו רלוונטיות ישירה או עקיפה לכתב האישום ולאשמה המיוחסת למבקש, שכן, לא נראה קשר סיבתי בין השאלה האם ביצע המבקש את המעשים המיוחסים לו לבין השאלה היכן שהתה אותה עת אחותה. במיוחד כך, מקום שגרסת המבקש (שניתנה בתגובה לכתב האישום) היא כי המעשים המיוחסים לו היו בהסכמתה של המתלוננת.

אשר על כן, בירור תאריך בניית הסטודיו, במידה שהוא אכן חיוני להגנה, יוכל להתברר בעדותו של אבי המתלוננת. אז, ורק אז, ככל שיעלה הצורך, רשאי יהיה ב"כ המבקש לבקש, מכוח סעיף 108 לחסד"פ, להמציא את תיק פיקוח הבניה.

מכל הנימוקים שציינתי, הבקשה על כל חלקיה - נדחית.

המזכירות תמציא החלטתי לצדדים.

ניתנה היום, ט"ז תשרי תשע"ה, 10 אוקטובר 2014, בלשכתי,
בהעדר הצדדים.

